

คำกลอนสอนใจ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์

คำกลอนสอนตนเอง

ตะวันขึ้นเดี่ยวเด่นเย็นก็ต่ำ
พลุที่สูงล้ำค่าฟ้าหรือ
ทะเลทะยานยิ่งใหญ่ไฟแย่งยื้อ
จะยึดถือแน่นักสักกี่วัน
เพียงแค่ว่าสิ่งที่มีก็ดีแล้ว
สำเร็จแนวชีวิตเคยคิดฝัน
ต่างก็ก้าวสุดท้ายตายเหมือนกัน
สู่สวรรค์หรือนรกในอกเอ๋ย

คำกลอนสอนครู

สักวาเป็นครูต้องรู้ว่า	การควบคุมกิริยาสำคัญยิ่ง
จะขึ้นบันไดแล้วสลัดโทษเกลียดจริง	มิเกลือกกลิ้งเกรี้ยวกราดตวาดใคร
เราสอนเขาก็ต้องเป็นตัวอย่างเขา	ตัวของเราควบคุมตนเองได้
ถ้าองแงแปร์แปร์รันโลดแล่นไป	คนก็ไม่นับถือเสียชื่อเสียง
สักวาเป็นครูต้องรู้ว่า	ทางข้างหน้าของครูไม่สู้สวย
งานก็หนักแล้วมีหน้าไม่รำรวย	ไม่พร้อมด้วยบริวารกราบกรานกัน
ครูจึงต้องนิยมอดมคต	เหนื่อยยากสู้ไปไม่เหิน
ถ้าหากท้อทิ้งขว้างเสียกลางคัน	เด็กเท่านั้นรับบาปควรทราบเอ๋ย
สักวาเป็นครูต้องรู้ว่า	การศึกษาคือความมั่งคั่งได้
เพราะฉะนั้นการสอนที่ป้อนไป	ย่อมต้องให้ประสบการณ์ด้านเป็นจริง
สอนให้คิดค้นคว้ากล้าทดลอง	สอนให้ครองชีพได้ทั้งชายหญิง
ให้สงสัยซักถามตามท่วงตั้ง	เพื่อได้สิ่งที่ศึกษาสมค่าเอ๋ย
สักวาเป็นครูต้องรู้ว่า	อันปัญหาของเด็กเล็กหรือใหญ่

ต้องการครูผู้ประเด็นคอยเห็นใจ
ครูจะทำเหมินหมางอย่างไรเล่า
ต้องคอยใช้น้ำคำเช็ดน้ำตา

พิเคราะห์ในเหตุผลแต่ต้นมา
ยามนักเรียนโศกเศร้าเข้ามาหา
พอรักษาทุกขใจให้หายเอ๋ย

2

ครูดี

มีผู้ถามว่าตามความคิดเห็น
ขอตอบว่าครูที่ดีเหลือใจ
งามหนึ่งนั้นงามจรตกริยา
งามจิตเปี่ยมคุณธรรมและความรัก
อีกงามหนึ่งงามวิชาค่าความรู้
สั่งสอนศิษย์ทุกผู้ดูไม่เบา

ครูที่เป็นครูดีนี้เอน
คือครูได้ครองสามความงามนัก
คือสุภาพและสง่าเห็นประจักษ์
พร้อมพิทักษ์กุลบุตรธิดาเรา
ศึกษาอยู่เป็นนิจปิดความเขลา
ฉะนี้เรานับว่าเป็นเช่นครูดี

คำกลอนสอนเด็ก

ประพันธ์ จาก

พระราชดำรัส คุณธรรม ๔ ประการ

สายรุ้งสวยทาบอาบฟ้า
กลุ่มเมฆลอยชมลมนบน
เปรียบดุจพระราชดำรัส
คุณธรรมค้ำจุนชาติไทย
เด็กเด็กทั้งหลายจงสดับ
คุณธรรมทั้งสี่ประการ
หนึ่งคือรักษาความสัจ
แต่ที่เป็นประโยชน์เป็นธรรม
สองคือรู้ข่มดวงจิต
มันตามความดีอ้างอิง
สามคือ อดทน อดกลั้น
ใครจักชกขวนรวนเรา
สี่คือละเว้นความชั่ว

แสงแดดแจ่มจ้าเวหน
ฝอยฝนฉ่ำชื่นรื่นใจ
ชี้ชัดประโยชน์ยิ่งใหญ่
ดำรงสืบไปเนิ่นนาน
และรับใส่เกล้าสืบทาน
แนบแน่นดวงมานประจำ
ประพฤติปฏิบัติเข้าคำ
น้อมนำฝักใจใฝ่จริง
เว้นคิดคดโกงทุกสิ่ง
ตัดทิ้งกิเลสล้อมอมเมา
อดออมไม่หวนความเขลา
ยึดเอาสุจริตติดเตือน
สละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อเพื่อน

รังเกียจทุจริตบิดเบือน

สังคมยังยืนอยู่ได้

ชาติจักต่อสู้อยู่คง

เด็กไทยแววทองของประเทศ

แสงธรรมส่องศรีชีวา

หมายเหมือนยึดถือชื่อตรง

เพราะคนจิตใจสูงส่ง

เพราะคนประสงค์สัจจา

จงเจตน์ใจภักดิ์รักษา

สูงค่าสมคำจำไว้

3

คาถานายรัก

การทำงานกับเจ้านายสมัยนี้

หนึ่งหมั่นขยันงานการของตน

สามจงอย่าหน้าไว้ลับหลังหลอก

ข้อที่ห้าคืออย่าไปสนใจ

ขอแนะนำคาถาที่ได้ผล

สองมีเอ๋ยปากบ่นด่าว่าใคร

สี่คอยบอกข้อแนะและแก้ไข

ว่าท่านรักเราหรือไม่ ทำไปเอ๋ย

ใจคน

หัวใจหนึ่งเนียนนุ่มชุ่มเลือดเนื้อ

แหววิญญูณ์หมองหมุน่วนเวียนวง

ใจนี้หนอนหนาวเหน็บเจ็บและปวด

ยังเยอหึงเยี้ยหยามความอาวรณ์

ใจเจ้าเอ๋ยโลดแล่นไปทั่วหล้า

มีความพอบ้างไหมในมนุษย์

รูปบัวตูมนี่เด่นเป็นจิงหวะ

แสวงหาแ่งงามความเป็นคน

รักกลัวเกลียดริษยาพยาบาท

อารมณ์ล้นล้ำลึกศึกชีวิต

เจ้าเก็บความข้านั้นและข้านั้น

อิมรสหวานเจือขมอมทุกขี้ไว้

ไอ้จิตเอ๋ยดวงจิตที่คิดหวัง

ไม่น่าเชื่อน้อยนิดมีพิชสง

หลอมด้วยหลงเหลวไหลไฟเร่าร้อน

รอยร้าวรวดรุ่มรุ่มเหมือนสุขขอน

ทำแสนงอนซ่อนเงื่อนเกลื่อนพิรุช

ทะยานอยากไขว่คว้ามีสิ้นสุด

ตัณหาจุดเพลิงผลาญเจ้าทานทน

ทุกตุบจะเรียกร้องตรงเหตุผล

เพียงตั้งต้นคอยต้านค้านที่คิด

พิศวาสวนระวางแสดงสิทธิ์

มันแฝงฤทธิ์ชั่วในหัวใจ

สุขแสนเศร้าสลดสวยสดีไส

หวังหทัยตื่นเงินเหลือเกินแล้ว

บางครั้งสุขสกากราวดวงแก้ว

เมื่อมันเย็นยับแยกแตกเป็นแนว
หัวใจหนึ่งเนียนนุ่มชุ่มเลือดเนื้อ
มันกว้าง แคบ ขลาด กล้าอยู่อาฉิม

ก็มีแคล้วชุ่นชื้นด้วยมลทิน
ไม่น่าเชื่อสอดใส่ได้หมดสิ้น
ด้วยแรงดีนกระเสือกกระสนของคนเรา

4

คำกลอนสอนพ่อแม่

ข้อคิดจากเครื่องเล่น

นั่นคือรถสารพันคันเล็กเล็ก
ทั้งรถเก๋งรถไฟรถไถนา
โน่นคือปืนสีเข็มเอ็มสิบหก
เรือสินค้าเรือรบแล่นเร็วแรง
นี่ก็กล่องสมองกลหุ่นยนต์ยักษ์
พอไขลานข้างลิงก็วิ่งนำ
ตุ๊กตาตัวโตโตเรมอน
ทั้งเกมกดรูปต่อต่างต่างนั้น
ท่านกลางกองของเล่นเห็นเด็กน้อย
ทั้งพ่อแม่หัวหมุ่นวุ่นแต่งงาน
เล่นและดูครู่เดียวเดี๋ยวก็เบื่อ
หยิบรูปต่อรถรามาวางเรียง
เด็กคนนี้มีสุขหรือทุกข์แน่
มิแทนทดชดเชยความชื่นชม
นั่นคือแกนหลอดด้ายมีสายร้อย
คิดฝันให้ก้านกล้วยเป็นอาชา

สำหรับเด็กเล่นชมบนพรมหนา
รถดับเพลิงรถม้าราคาแพง
รถถังบุกทางบกดูเข็มแข็ง
ปล่อยลงแข่งแล่นคว้างในอ่างน้ำ
รูปสลักสัตว์ป่าดูน่าฆ่า
เจ้าเสือดำกวางกระต่ายไล่เล่นกัน
พ่อแม่ให้ตอนกลับจากงานสังสรรค์
แม่ให้เป็นของขวัญเมื่อวันวาน
ดูเหงาหงอยเหวว่าน่าสงสาร
ลูกอยู่บ้านทั้งปีกับพี่เลี้ยง
เอาค้อนทุบกวางเสือเพื่อฟังเสียง
เตะตั้งเปรี้ยวแตกกระจายคลายอารมณ์
เครื่องเล่นแม้มีมากหากชื่นชม
พ่อแม่บ่มรักหนุนอุ้มอุรา
เป็นรถลากคันน้อยดีหนักหนา
ชี้ควมบ้าแข่งกันเสียงลั่นเทียว

หลุดไม้ซางบางเบามาเป่าเล่น
เด็ดดอกหญ้าก้านยาวมาเกลาเกลียว
เอาใบไม้มาซอยเป็นฝอยทอง
ลึงฉำฉามาต่อเป็นบ้านคน
ตุ๊กตาพลาสติกตัวละบาท
เม็ดมะขามใส่ถุงน้อยน้อยนั้น
พ่อตัดไม้ผูกเชือกเป็นชิงช้า
ร้องเพลงเพราะแม่ต่อคลอดนตรี
จ้อนและจุกสุขใจเมื่อได้เล่น
ของความรักลึกลับคำบรรยาย
เลือกดูเถิดจะปล่อยลูกสร้อยเศร้า
หรือมอบรักใกล้ชิดกายจิตครบ

ลูกกระสุนปืนเห็นเป็นดินเหนียว
พาดกันเกี่ยวสมมติจุดไก่อชน
เล่นขายของแย่งซื้อกันสับสน
ประสาจนแลกเปลี่ยนเยียมเยียนกัน
สัตว์ประหลาดวางแบ่งกลุ่มแข่งขัน
โยนรับกันแสนสนุกทุกนาที
น้องนั่งแกลงไปมาชักชวนพี่
อีกเจดีย์ชวนกันก่อในบ่อทราย
พ่อและแม่มองเห็นซึ่งความหมาย
เครื่องเล่นคล้ายสื่อคล้องให้พ้องพบ
เล่นอยู่อย่างเหงาหงอยมีรู้จบ
ส่งสมทบเครื่องเล่นเป็นสุขเอย